

LITUANIA. INFORMATIE GENERALA

GEOGRAFIE

Lituania este amplasata in partea vestica a Platformei Est Europene, pe Malul Marii Baltice. Se invecineaza la nord cu Letonia (frontiera terestra de 588 km, frontiera maritima de 22 km), la sud-est si sud cu Belarus (frontiera de 677 km), la sud si sud-vest cu Polonia (frontiera de 104 km) si cu Federatia Rusa (frontiera terestra cu Kaliningrad este de 255 km, iar cea maritima de 22 km). Frontiera totala a Lituaniei este de 1762 km. Se extinde pe 373 km de la est la vest si pe 276 km de la nord la sud. Suprafata tarii este de 65 300 km², ceea ce face ca Lituania sa fie cea mai mare tara dintre cele trei state baltice. Centrul geografic al Europei avind coordonatele (54°54' nord si 25°19' est) se afla in Lituania, la 26 km mai la nord de Vilnius.

CLIMA

Clima Lituaniei este tranzitorie intre maritima si continentala. Din punct de vedere al adecvarii pentru sanatatea umana si activitatile economice, clima poate fi considerata ca fiind una dintre cele mai favorabile. Aceasta se caracterizeaza prin modificari de temperaturi sezoniere de patru ori pe an, caldura moderata in timpul verii, umiditate adecvata si un numar suficient de zile luminoase. Aspectele negative se refera la toamnele si iernile lungi si o perioada de vegetatie relativ scurta. Temperatura maxima pe timp de vara este de +30 grade C, iar iarna temperatura coboara pina la -20 -25grade C.

POPULATIA

Lituania este cea mai mare si mai populata republica dintre cele trei baltice. Populatia Lituaniei este de 3 349 872. Lituanienii predomina in componenta nationala a populatiei. Ei reprezinta 84% din totalul populatiei tarii. Partea ramasa este compusa din Polonezi, Rusi, Belorusi, Ucrainieni, Germani, Evrei si alte nationalitati. 67% din populatia Lituaniei locuieste in aria urbana. Longevitatea medie a populatiei este de 74,9 ani (69,98 ani pentru barbati, 80,1 ani pentru femei).

Populatia in cele 5 cele mai mari orase ale Lituaniei:

1. Vilnius 558 165
2. Kaunas 352 279
3. Klaipėda 183 433
4. Šiauliai 126 215
5. Panevėžys 112 619

LIMBA

Limba lituaniana este una dintre cele mai vechi limbi ale Europei si apartine grupului lingvistic Baltic Indo-European. Dintre toate limbile Indo-Europene, limba Lituaniana a fost cea mai de succes in ceea ce priveste pastrarea sistemului fonetic vechi si majoritatii caracteristicilor sale morfologice. Istoria limbii lituaniene scrise incepe in Lithuania Minor (Prusia de Est) la mijlocul secolului XVI. Prima carte scrisa in limba lituaniana a fost Catechismus de catre Martynas Mažvydas, publicata in 1547.

Limba lituaniana este vorbita de catre aproximativ trei milioane de persoane in Lituania si de catre mai mult de un milion de persoane care locuiesc in alte tari (Statele Unite, Canada, Regatul Britanic, Irlanda, Spania, Australia, Germania, Letonia, Belarusia, Polonia etc.).

CUM GASIM UN LOC DE MUNCA IN LITUANIA

Din momentul in care Lituania a devenit membru UE, toti cetatenii tarilor UE/Spatiului Economic European si membrii familiilor acestora care intentioneaza sa munceasca in Lituania nu trebuie sa obtina un permis de munca. Acest lucru se aplica si cetatenilor Elvetiei si membrilor familiilor acestora. Angajatii altor tari UE/SEE si Elvetiei au aceleasi drepturi ca si cetatenii Lituaniei in ceea ce priveste salarizarea, conditiile de munca, instruirile profesionale si asigurarile sociale. Membrii familiilor acestora se pot stabili in Lituania si se bucura de aceleasi drepturi.

IN CAUTAREA LOCULUI DE MUNCA

Bursa muncii din Lituania implementeaza garantiile de ocupare a fortei de munca la nivel de stat, ofera asistenta solicitantilor locurilor de munca in vederea cautarii si gasirii locului de munca, ofera angajatorilor forta de munca calificata, implica somerii inregistrati in programe de ocupare a populatiei.

Exista 46 birouri de ocupare a fortei de munca in Lituania, unde specialistii va ofera informatii despre:

- ♦ locurile de munca vacante;
- ♦ situatia si tendintele de pe piata fortei de munca;
- ♦ oportunitatile de educatie;
- ♦ ocupatii, instruirii profesionale;
- ♦ servicii si practici de pe piata fortei de munca;
- ♦ legislatia referitor la piata fortei de munca;
- ♦ conditiile de munca si trai in Lituania;
- ♦ transferul alocatiilor de somaj in Lituania.

Toate serviciile acordate de catre Bursa Fortei de Munca din Lituania sunt gratuite.

Bursa fortei de munca din Lituania ofera o serie de servicii celor care au intrebari referitor la piata muncii. Numarul de contact este + **370 700 55 166**. Fiecare persoana care se adreseaza va primi informatie legala, specifica si cuprinzatoare la intrebarile legate de bursa fortei de munca.

Informatia despre Bursa Fortei de Munca din Lituania si serviciile acordate de aceasta, inclusiv informatia suplimentara referitor la piata fortei de munca poate fi accesata pe site-ul **www.ldb.lt**. Cei inregistrati pe acest site pot utiliza o varietate de servicii de pe piata fortei de munca: pot sa rezerveze pe e-mail informatia cu privire la locurile de munca vacante, sa plaseze si sa editeze Curriculum vitae (CV), sa primeasca notificari referitor la noutatile de pe piata muncii etc.

SAI

În fiecare birou local de ocupare a forței de muncă este instalat câte un sistem de auto informare (SAI) destinat unui cerc larg de clienți. Acest sistem reprezintă o nouă calitate a serviciului dedicat identificării informației în mod independent de către solicitanții de locuri de muncă, fără a fi înregistrați la bursa forței de muncă.

SAI permite clienților:

- ♦ auto-cautarea informației referitor la locurile de muncă vacante;
- ♦ acces la informația completă referitor la serviciile de pe piața forței de muncă;
- ♦ obținerea informației relevante despre piața forței de muncă;
- ♦ obținerea consilierii referitor la modalitatea de comunicare cu angajatorii etc.

EURES și Consilierii EURES

EURES (Serviciul European de Ocupare a Forței de Muncă) este o rețea de cooperare destinată facilitării liberei circulații a muncitorilor în cadrul SEE și Elveției. EURES combină Comisia Europeană, agențiile de ocupare a forței de muncă din statele UE, SEE și Elveția, alte instituții de ocupare a forței de muncă, ex: sindicatele, patronatele, autoritățile teritoriale și regionale.

Obiectivele principale EURES sunt:

- ♦ să informeze, consulte, consilieze potențialii angajați în mișcare referitor la oportunitățile de muncă peste hotare, condițiile de muncă, de trai și studii în țările membre UE, SEE și Elveția;
- ♦ să ajute angajatorii care își propun recrutarea forței de muncă din alte state;
- ♦ să ofere consultanță angajaților și angajatorilor din regiunile frontaliere.

EURES oferă o rețea de consilieri care pot prezenta informația solicitanților de locuri de muncă sau angajatorilor prin contactare personală. Folosind serviciile EURES solicitanții de locuri de muncă și angajatorii pot lua decizii bazate pe informația oferită referitor la aspectele de mobilitate.

Dacă sunteți în căutarea informației referitor la condițiile de muncă sau oportunitățile de angajare în Lituania, contactați consilierul EURES din țara dvs de reședință.

Consilierii EURES din Lituania vă vor oferi informație despre condițiile de muncă și trai: informația despre piața forței de muncă, oportunitățile de angajare, legislația în domeniul social, impozitare, locuințe, cheltuieli de trai, educație, oportunități de instruire, recunoașterea calificărilor etc.

Pentru informații ulterioare, vă rugăm să contactați oficiul EURES din regiunea în care solicitați un loc de muncă. Datele de contact ale Consilierilor EURES le veți găsi pe pagina web a Bursei forței de muncă din Lituania www.ldb.lt/eures la secțiunea „Contacte”. Contactați-ne pe e-mail eures@ldb.lt

MASS MEDIA

Mass media este folosita pentru a informa societatea cu referire la locurile de munca vacante. In ziarul cu cea mai mare distributie „Lietuvos rytas” sunt anuntate zilnic locurile de munca disponibile. Locurile vacante sunt publicate si in alte doua ziare „Alio reklama” si „Noriu”. Locurile de munca disponibile publicate in ziare sunt prezentate si pe internet: www.lrvytas.lt, www.alio.lt, www.noriu.lt

INTERNET

Locurile de munca vacante din Lituania pot fi gasite si pe internet. Baza de date a Bursei fortei de munca din Lituania sintetizeaza toate locurile de munca disponibile inregistrate. Adresa de internet este www.ldb.lt.

Exista si alte site-uri web care prezinta ofertele de munca. Cel mai mare este www.cvonline.lt. Alte adrese de internet: www.cv.lt, www.cvmarket.lt, www.cvbankas.lt, www.darbo.lt, www.skelbimas.lt, www.skelbimai.lt, www.skelbiu.lt, www.isidarbink.lt, www.dirbu.lt, www.noriudarbo.lt, www.manager.lt.

Din ce in ce mai utilizate sunt serviciile prestate de companiile de resurse umane profesionale. In plus, departamentele de personal de la marile companii compileaza baze de date cu potentiali angajati, deci CV-ul poate fi transmis direct catre aceste companii. Pentru informatie suplimentara: www.novalux.lt, www.minta.lt, www.preile.lt, www.itc.lt, www.fontes.lt

APLICIND PENTRU UN LOC DE MUNCA

CURRICULUM VITAE (CV)

Curriculum Vitae serveste ca un bun supliment pentru declaratia Dvs si alte materiale de aplicare. Aici puteti rezuma toate calificarile Dvs, studii si interese. Curriculum vitae trebuie sa fie clar si convingator, sa prezinte informatie completa (continut, forma si stil) referitor la experienta si abilitatile individului. Informatia eronata trebuie evitata.

CV contine citeva parti:

1. *Date personale*: nume, data nasterii, adresa, numarul de telefon, nationalitatea, starea civila.
2. *Studii*. Aceasta parte contine informatii despre calificarile obtinute si diploma universitara. Ar fi util sa explicate sumarul continutului studiilor. Este foarte important sa specificati limbile straine pe care le cunoasteti si nivelul de posedare al acestora.

3. *Experienta de munca.* Aceasta este o parte foarte importanta a CV-ului Dvs. Includti o descriere sumara a functiei fiecarui loc de munca pe care l-ati avut.
4. *Interese personale.* Descrieti in citeva linii interesele non-profesionale si activitatile de recreatie.
5. *Referinte.* E bine sa specificati ca aveti referinte.

SCRISOAREA DE APLICARE

Scrisoarea de Aplicare este un document transmis impreuna cu CV-ul care prezinta informatia suplimentara referitor la experienta si abilitatile Dvs. Prin intermediul scrisorii veti explica de ce doriti acel loc de munca. Pentru destinatar trebuie sa fie evident ca aveti cunostinte despre companie, calificarile necesare, ba mai mult, capacitate de a fi adecvat locului de munca.

Atunci cind scrieti o scrisoare de aplicare va trebui sa includeti:

- ♦ *Primul Paragraf:* Motivul care va face sa scrieti – mentionati locul de munca la care aplicati si de unde ati aflat despre disponibilitatea acestuia.
- ♦ *Paragraful de Mijloc:* Ce aveti a oferi angajatorului – mentionati de ce abilitatile si experienta pe care o posedati sunt adecvate locului de munca solicitat.
- ♦ *Ultimul Paragraf:* Multumiti-i managerului responsabil de recrutarea personalului pentru consideratie si specificati modul de monitorizare al activitatii.

Scrisoarea de aplicare este scrisa de tipar si nu trebuie sa depaseasca dimensiunile unei pagini standard.

Scrisoarea de aplicare trebuie semnata.

RECRUTAREA STRAINILOR IN LITUANIA

Cetatenii Uniunii Europene

Aspectele legate de cetatenii Uniunii Europene in ceea ce priveste munca si traiul acestora in Lituania sunt reglementate de catre Actul cu privire la cetatenie in Uniunea Europeana. Un cetatean strain, apartinand unuia dintre statele membre ale Uniunii Europene, Spatiului Economic European si Elvetia (in continuare fiind folosita notiunea de cetatean al Uniunii Europene) are dreptul la sedere in Lituania pe o perioada de pina la 3 luni, intr-un interval nu mai mare de 6 luni incepind cu ziua primei intrari in Republica Lituania. Cetatenii Uniunii Europene care doresc sa stea in Lituania pe o perioada mai mare de 3 luni trebuie sa se inregistreze la Departamentul Migratie. Permisele de resedinta temporara sunt emise pentru o perioada de pina la 5 ani. Informatia referitor la resedinta cetatenilor statelor membre UE in Republica Lituania este disponibila pe pagina web a Departamentului de Migratie al Ministerului Afacerilor Interne al Lituaniei.

Cetatenii non UE

Aspectele legate de cetatenii straini care muncesc si locuiesc in Lituania sunt reglementate de catre Legea cu privire la statutul legal al cetatenilor straini si alte documente legislative emise de catre Ministerul Muncii si Securitatii Sociale al Lituaniei.

Un cetatean strain care intentioneaza sa munceasca in Republica Lituania trebuie sa obtina un permis de munca inainte de intrarea pe teritoriul Lituaniei. Permisul de munca poate fi emis pentru un cetatean strain in cazul in care specialistul solicitat care ar satisface cerintele de calificare stabilite de angajator nu este de gasit in Lituania.

Conditile si solicitarea eliberarii unui permis de munca in Lituania

In vederea angajarii unui cetatean strain, angajatorul trebuie sa se adreseze la Bursa locala a fortei de munca (la biroul de inregistrare sau la locul resedintei) si sa inregistreze oferta de munca disponibila.

Formularul de aplicare pentru emiterea unui permis de munca nu va fi considerat atita timp cit angajatorul nu a inregistrat locul de munca vacant cu o luna inainte de depunerea formularului de aplicare la biroul local al Bursei Muncii, conform celor stipulate in legislatie.

Formalitatile care trebuie indeplinite

I. Pentru recrutarea unui cetatean strain **conform unui contract de munca**, sunt necesare urmatoarele documente*:

1. Formularul de depunere a dosarului;
2. Copia pasaportului cetateanului strain sau un document echivalent in scop de calatorie intr-o tara straina si care sa fie recunoscut in Lituania;
3. Copia diplomei sau unui document echivalent care sa ateste calificarile persoanei;
4. Copia rezolutiei unei institutii care sa constate recunoasterea calificarilor profesionale in cazul in care profesia este reglementata in Republica Lituania. Informatia mai detaliata referitor la recunoasterea calificarilor profesionale este disponibila la Ministerul Muncii si Securitatii Sociale;
5. Certificatul de evaluare a calificarilor este emis de Centrul de Evaluare a Calitatii in Invatamintul Superior, dupa cum prevede Rezolutia Nr 60 din 21 ianuarie, 2005 „cu privire la aprobarea reglementarilor de evaluare si recunoastere academica ale calificarilor cetatenilor straini dat fiind accesul la invatamintul superior si calificarile invatamintului superior” (Official Gazette, No 12-369, 2005), in cazul in care profesia nu este reglementata in Lituania, insa studiile superioare sunt necesare;
6. Copia unui document care constata 2 ani de experienta de munca profesionala a cetateanului strain in ultimii 3 ani. Aceasta cerinta nu este aplicabila cazurilor:
 - ♦ Specificate in Articolul 2.3 al Ordinului Nr A1-223/IV-310 din 28 Septembrie, 2004 Ministerului Muncii si Securitatii Sociale si Ministerului Afacerilor Interne “referitor la aprobarea regulilor si prevederilor pentru eliberarea permiselor de munca cetatenilor straini in Republica Lituania”;
 - ♦ Studentilor aflati la studii post-universitare in Lituania;
7. Copii ale documentelor care demonstreaza perfectionarea calificarii posedate de catre cetateanul strain (in cazul in care aceasta exista);

8. Certificatul de studii emis de institutia de invatamint superior din Lituania care confirma anul 2 sau urmatorul an de studii in Republica Lituania;

9. Certificatul semnat de angajator care informeaza:

-necesitatea angajarii unui cetatean strain;

-demisiile pe o perioada de 6 luni inainte de aplicare pentru permisul de munca (cu specificarea motivului demiterii, calificarile persoanei demise si functia acesteia);

-angajatorul nu are penalitati administrative valide conform Articolului 2063 al Codului Contraventiilor Administrative in Lituania;

-copia permisului de munca emis anterior si certificatul angajatorului referitor la angajatul cetatean strain prin care se atesta functia, salariul, impozitele platite, platile de asigurare sociala pe intreaga perioada lucrata la companie in conformitate cu Articolul 2.4 al Ordinului No A1-223/1V-310 din 28 Septembrie, 2004 al Ministerului Muncii si Securitatii Sociale si Ministerul Afacerilor Interne "referitor la aprobarea regulilor si prevederilor pentru eliberarea permiselor de munca cetatenilor straini in Republica Lituania".

II. Pentru emiterea permisului de munca **unui angajat al companiei straine trimis pentru angajare temporara**, sunt necesare urmatoarele documente *:

1. Formularul de aplicare a dosarului;

2. Contractul de prestare a serviciilor sau lucrarilor contractate intre compania locala si intreprinderea straina care delegheaza angajatul pentru recrutare temporara;

3. Copia Certificatului de Inregistrare a Persoanei Juridice din tara straina;

4. Descrierea detaliata a proiectului cu specificarea motivului care a determinat alegerea serviciilor prestate de catre o companie straina pentru implementarea proiectului si care este scopul primirii angajatului strain;

5. Copia pasaportului cetateanului strain sau a unui document echivalent destinat calatoriei intr-o tara straina si recunoscut in Republica Lituania;

6. Copia contractului de munca dintre cetateanul strain si compania care l-a delegat pentru angajare temporara;

7. Certificatul emis de o institutie straina competenta sau de catre o companie care demonstreaza ca cetateanul strain este asigurat social in compania mandatară;

8. Copia diplomei sau documentului echivalent care confirma calificarile persoanei.

III. Pentru eliberarea permisului de munca unui **stagiar**, sunt necesare urmatoarele documente*:

1. Formularul de aplicare a dosarului;

2. Copia pasaportului cetateanului strain sau un document echivalent in scop de calatorie intr-o tara straina si care sa fie recunoscut in Lituania;

3. Copia diplomei sau unui document echivalent care sa ateste calificarile persoanei;

4. Copia rezolutiei unei institutii care sa constate recunoasterea calificarilor profesionale in cazul in care profesia este reglementata in Republica Lituania. Informatia mai detaliata

referitor la recunoasterea calificarilor profesionale este disponibila la Ministerul Muncii si Securitatii Sociale;

5. Certificatul de evaluare a calificarilor emis de Centrul de Evaluare a Calitatii in Invatamintul Superior, dupa cum prevede Rezolutia Nr 60 din 21 ianuarie, 2005 „, cu privire la aprobarea reglementarilor de evaluare si recunoastere academica a calificarilor cetatenilor straini dat fiind accesul la invatamintul superior si calificarile invatamintului superior” (Official Gazette, No 12-369, 2005), in cazul in care profesia nu este reglementata in Lituania, insa studiile superioare sunt necesare;

6. Certificatul emis de o institutie superioara de invatamint de peste hotare care confirma studiile cetateanului strain (in cazul in care acesta inca mai studiaza);

7. Certificatul emis de catre angajator care atesta cunostintele de limba Lituaniana de baza necesare cetateanului strain pentru a munci in Lituania;

8. Certificatul de mediere semnat de catre Presedintele Asociatiei Studentilor AISEC Lietuva sau de catre Presedintele Asociatiei Studentilor din Medicina din Lituania (LiMSA) care sa demonstreze validitatea angajarii.

9. Copia Acordului de Cooperare dintre angajator si Asociatia Studentilor AISEC Lietuva sau LiMSA.

Pentru a fi angajat ca stagiar, cetateanul strain trebuie sa indeplineasca urmatoarele conditii:

- ◆ Sa nu aiba mai putin de 18 ani si nu mai mult de 30 de ani;
- ◆ Sa aiba studii superioare sau sa studieze intr-o institutie superioara de invatamint;
- ◆ Sa incerce sa imbunatateasca cunostintele de limba Lituaniana cit si competentele sale profesionale, sau sa obtina calificari aditionale.

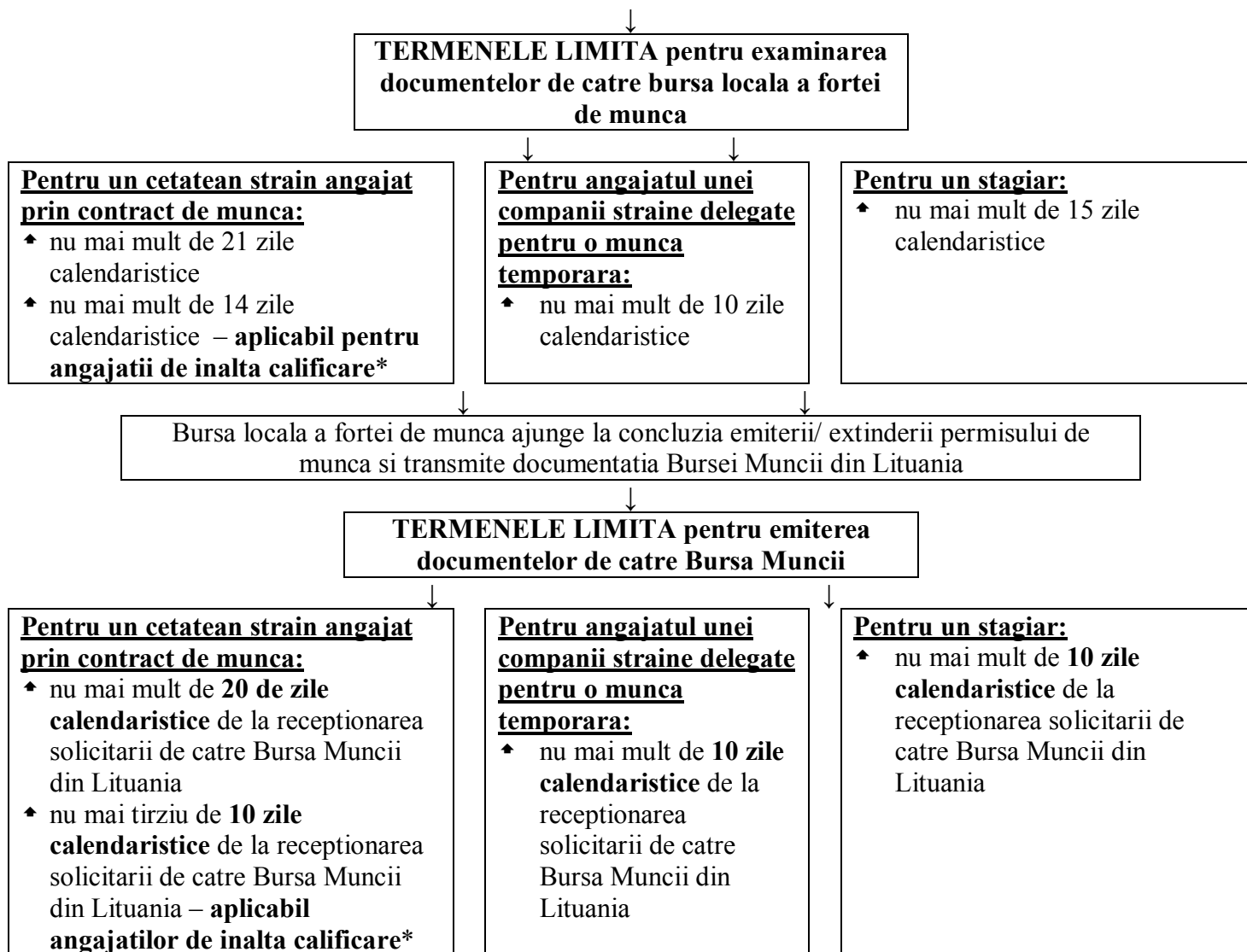
*Nota: Documentele emise de catre Statele Terte trebuie certificate sau legalizate prin apostila, in cazul in care nu se specifica altfel in alte acte legale. Autenticitatea traducerii documentelor in Lituaniana trebuie confirmata prin semnatura traducatorului.

Procedura si termenele de examinare a solicitarilor de aplicare pentru emiterea permisului de munca

O solicitare de emitere a permisului de munca pentru un cetatean strain in Republica Lituania trebuie examinata in termen de 2 luni de la data primirii dosarului de aplicare de catre Bursa fortei de munca din Lituania.

Dupa receptionarea documentelor si inaintea emiterii certificatului de confirmare a receptiei, ofiterii bursei muncii locale verifica daca angajatorul (compania) satisface urmatoarele cerinte:

1. este inregistrat in Republica Lituania;
2. nu este falit, sau in process de initiere a cazului de falimentare, sau nu este in process de reorganizare;
3. nu are datorii fiscale la stat si (sau) la bugetul municipalitatii;
4. nu are sanctiuni administrative valide in conformitate cu Articololele 41³, 41⁴ a Codului Contenciosului Administrativ al Republicii Lituania.

* cu referire la Clasificatorul Ocupatiilor Standard International (ISCO-88), Grupa 1, Sub-Grupa 12-13 si Grupa 2

Emiterea permiselor de munca

Bursa Muncii din Lituania comunica prin e-mail angajatorului decizia de emitere/prelungire sau refuz de emitere a permisului de munca. Notificarea este disponibila si la telefonion la numarul **8 (5) 2 36 07 75**, Departamentul de Monitorizare a Serviciilor de pe Piata Muncii.

Taxe pentru emiterea permisul de munca

Odata ce decizia de eliberarea a pemisului de munca a fost luata, **taxa de stat** trebuie platita:

- Pentru emiterea permisului de munca pe termen de 1 an – **420 Lt**,
- Pentru prelungirea permisului de munca – **180 Lt**,
- Pentru emiterea permisului de munca pe termen de pina la 2 ani – **520 Lt**,
- Pentru emiterea permisului de munca pentru munci sezoniere – **120 Lt**,
- Pentru emiterea duplicatului permisului de munca – **30 Lt**

Valabilitatea permisului de munca

- ◆ Un permis de munca poate fi emis unui cetatean strain pe o perioada de pina la 2 ani, cu specificarea functiei si companiei, agentiei sau intreprinderii la care va activa cetateanul strain.
- ◆ Un cetatean strain care intra pe teritoriul Lituaniei pentru o munca sezoniera trebuie sa posede un permis de munca pentru o perioada de pina la 6 luni intr-un an incepind cu ziua primei intrari in Lituania.
- ◆ Un cetatean strain care intra pe teritoriul Lituaniei pentru angajare in calitate de stagiar trebuie sa posede un permis de munca pentru o perioada de un an iar perioada de validitate poate fi extinsa in cazuri exceptionale, spre exemplu cind perioada stagierii e mai mare decit un an, iar extinderea este necesara pentru obtinera calificarilor adecvate in domeniu.

Aprobarea contractelor de munca

Un angajator, **nu mai tirziu de 2 luni din ziua emiterii permisului de munca unui cetatean strain**, trebuie sa depuna contractul de munca la biroul local al bursei muncii **pentru aprobare** (in 2 exemplare – in limba Lituaniana si limba inteleasa de catre cetateanul strain). Bursa muncii locala inregistreaza contractul si confirma receptionarea prin aplicarea stampilei „Primit”.

In cazul in care angajatorul nu depune contractul de munca conform termenelor specificate, Bursa muncii din Lituania **retrage** permisul de munca emis.

Cerintele pentru **contractul de munca**:

1. Contractul de munca cu cetateanul strain trebuie sa aiba forma scrisa in conformitate cu legislatia Republicii Lituania, avind structura aprobata de catre Guvernul Republicii Lituania;
2. Contractul este semnat in doua limbi: limba Lituaniana si limba inteleasa de catre cetateanul strain;
3. Contractul de munca se intocmeste in doua exemplare. Un exemplar in limba Lituaniana si un exemplar in limba straina se pastreaza la bursa locala a muncii;
4. Contractul de munca se incheie pe o perioada determinata: perioada de angajare nu trebuie sa depaseasca validitatea permisului de munca emis;
5. „Punerea in aplicare a contractului de munca“ nu va fi inaintea datii de emitere a permisului de munca;
6. „Un angajat incepe sa lucreze“ se refera la data nu mai devreme de data emiterii permisului de resedinta;
7. Remunerarea angajatului cetatean strain nu poate fi mai mica decit remunerarea unui rezident al Lituaniei pentru efectuarea aceleiasi munci. Prin aplicarea acestei prevederi, ofiterii bursei locale a muncii iau in considerare datele statistice trimestriale ale Departamentului Statistica de pe linga Guvernul Republicii Lituania cu referire la veniturile medii brute pe sector economic si tip de activitate.

Rezilierea unui contract de munca

In cazul in care contractul de munca inceteaza inainte de data expirarii termenului contractului, angajatorul este obligat sa anunte oficial **in scris in termen de 3 zile** Bursa Muncii din Lituania, Ministerul Muncii si Securitatii Sociale. **Permisul de munca emis**

trebuie inclus. In notificarea de reziliere a contractului trebuie inclusa si data nasterii persoanei.

Reinnoirea permisului de munca

Conditii de reinnoire a permisului de munca:

- ◆ Recrutarea cetateanului strain este necesara pentru procesul de productie;
- ◆ Permisul de munca a fost emis pentru o perioada mai mica de 2 ani;
- ◆ In toate cazurile de reinnoire a permisului de munca, validitatea acestuia nu trebuie sa depaseasca 2 ani;
- ◆ Pentru reinnoirea permisului de munca, angajatorul trebuie sa depuna un formular de cerere impreuna cu toate documentele necesare la bursa locala a muncii in termen nu mai mic de 2 luni inainte de expirarea permisului.

Documentele necesare reinnoirii permisului de munca:

1. Formularul de cerere;
2. Permisul de munca emis;
3. Copia pasaportului cetateanului strain sau un document echivalent destinat calatoriei peste hotare si recunoscut in Republica Lituania;
4. Certificatul semnat de angajator (in cazul in care cetateanul strain a muncit conform unui contract de munca) care sa specifice:
 - ◆ Necesitatea de reinnoire a permisului de munca a cetateanului strain necesar procesului de productie;
 - ◆ Functia cetateanului strain, perioada de munca, salariul, platile de asigurare sociala si impozitele;
 - ◆ Demisiile pe parcursul ultimelor 6 luni inainte de solicitarea reinnoirii permisului de munca;
 - ◆ Certificatul emis de o institutie straina competenta sau companie care sa ateste asigurarea sociala a cetateanului strain in compania mandatară (pentru angajatul unei companii straine care a fost delegat pentru angajare temporara);
 - ◆ Contractul de prestare a serviciilor sau de munca incheiat intre compania locala si compania de peste hotare care a delegat angajatul pentru recrutare temporara.

Bursa muncii locala va informa Bursa Muncii din Lituania in termen nu mai mare de 7 zile calendaristice referitor la decizia de reinnoire a permisului de munca. Dosarul depus cu cererea de reinnoire a permisului de munca trebuie examinat in termen nu mai mare de 10 zile calendaristice din momentul primirii cererii.

Scutirea cetateanului strain de la obligativitatea obtinerii permisului de munca

Cetateanul strain trebuie scutit de obligativitatea obtinerii permisului de munca daca:

- ◆ Cetateanul strain si-a pastrat dreptul la cetatenia Republicii Lituania in conformitate cu procedura prevazuta de Legea Cetateniei;
- ◆ Cetateanul strain are origini in Lituania;
- ◆ Este cazul reunirii familiei

- ◆ Cetateanul strain a fost pus sub custodia/tutela sau a fost numit tutore/custode;
- ◆ Cetateanului strain i s-a acordat protectie subsidiara in Lituania in conformitate cu procedura prevazuta de Legea cu privire la statutul legal al cetatenilor straini
- ◆ Cetateanului strain i s-a acordat protectie temporara in Republica Lituania in conformitate cu procedura prevazuta de Legea cu privire la statutul legal al cetatenilor straini
- ◆ Cetateanul strain posedea permis de resedinta permanenta.

In conformitate cu Ordinul Ministerului Muncii si Securitatii Sociale Nr A1 - 118 din 24 aprilie 2006, cetateanul strain este scutit de obligatia obtinerii permisului de munca in cazurile:

- ◆ Cetateanul strain infiinteaza o companie, institutie sau organizatie in calitate de proprietar sau co-proprietar in Republica Lituania si detine 10 sau mai multe procente din capitalul autorizat al companiei sau o parte din drepturile de vot, iar resedinta acestuia in Lituania este necesara pentru urmarirea indeplinirii obiectivelor si executarea activitatilor companiei, institutiei sau organizatiei;
- ◆ Cetateanul strain este reprezentant executiv sau autorizat al companiei, institutiei sau organizatiei stabilite in Republica Lituania, iar scopul principal al resedintei acestuia este activitatea in cadrul companiei, institutiei sau organizatiei;
- ◆ Cetateanul strain vine in Republica Lituania pentru a aranja negocierile de semnare a contractului sau de implementare a acestuia, instruire a personalului, stabilirea retelei comerciale, instalarea echipamentelor sau activitati similare pentru o perioada care sa nu depaseasca 3 luni anual;
- ◆ Cetateanul strain este rezident legal al unei tari din Uniunea Europeana si activeaza legal in acea tara, fiind delegat temporar pentru munca in Lituania, posedind un certificat legal emis de o institutie competenta din Uniunea Europeana care sa confirme asigurarea sociala a acestuia;
- ◆ Cetateanul strain care munceste in compania unei tari terte si are semnat un accord de prestare a serviciilor in Republica Lituania, compania fiind stabilita in cadrul Organizatiei Mondiale a Comertului, cu acorduri internationale bilaterale sau multinationale cu Uniunea Europeana, cu conditia pentru persoanele fizice sa presteze servicii, si acordul care urmeaza este valabil pentru Lituania. Cetatenii straini sunt scutiti de obligatia de a obtine permis de munca datorita responsabilitatilor Lituaniei care rezulta din acordurile internationale mentionate de scutire a cetatenilor straini de obligativitatea obtinerii permiselor de munca (in conformitate cu sferile de furnizare de servicii sau cota);
- ◆ Cetateanul strain este dispus sa munceasca in Republica Lituania in vederea implementarii programelor comune ale Guvernului Republicii Lituania si tarile straine;
- ◆ Cetateanul strain este un sportiv profesionist sau antrenor care are semnat contract de prestare a serviciilor legate de sport (Articolul 30 Legea Republicii Lituania cu privire la cultura fizica si sport ("Official Gazette", 1996, No 9-215);
- ◆ Cetateanul strain se deplaseaza in Lituania pentru conducerea cercetarilor stiintifice sau sa preia functia de profesor la institutiile de invatamint superior;
- ◆ Cetateanul strain vine in calitate de stagiar pentru o perioada care nu depaseste 3 luni pe an;
- ◆ Cetateanul strain este membru al asociatiei religioase traditionale lituaniene (comunitate) sau asociatie religioasa recunoscuta de catre stat, care are un certificat de mediere emis de autoritatea acelei societati religioase (comunitati), este preot al unei asociatii religioase (comunitate) cu statut de persoana juridica in Republica Lituania, care are un certificat de mediere emis de autoritatea acelei societati religioase (comunitati) si sustinut de fondurile comunitatii religioase pe durata

sederii si activitatilor religioase in Republica Lituania (Articolul 17 Legea Republicii Lituania cu privire la asociatiile si comunitatile religioase (“Official Gazette”, 1995, Nr 89-1985);

- ♦ Cetateanul strain este rezident al Uniunii Europene pentru o perioada indelungata care traieste si munceste in Republica Lituania pentru o perioada de un an in baza permisului de munca si permisului de sedere temporara si care doreste sa incheie un contract individual de munca;
- ♦ Cetateanul strain este reprezentant al unei organizatii straine de caritate al carei scop de resedinta este activitatea caritabila;
- ♦ Cetateanul strain este membru al unui program de voluntariat sponsorizat sau sustinut de catre Uniunea Europeana sau statele membre ale acesteia.

Motivele retragerii permisului de munca in Republica Lituania

Permisul de munca va fi retras unui cetatean strain in urmatoarele cazuri:

- ♦ obtinerea prin fraudă
- ♦ la incetarea contractului de munca
- ♦ la incetarea relatiilor de munca cu angajatorul strain care a delegat cetateanul strain la munca temporara in Republica Lituania;
- ♦ la retragerea permisului de sedere temporara;
- ♦ la neinregistrarea contractului de munca al cetateanului strain in termen de 2 luni din data emiterii permisului de munca;
- ♦ in cazul in care s-a stabilit ca cetateanul strain nu a indeplinit conditiile necesare emiterii permisului de munca.

STABILIREA IN LITUANIA

INFORMATII UTILE INAINTE DE STABILIREA IN LITUANIA:

- ♦ Posedarea unui pasaport valabil, diplome si referinte (traduse in limba Lituaniana).
- ♦ Obtinerea informatiei de la serviciile de ocupare in propria tara inainte de plecare. Contactarea consilierilor EURES din propria tara. Acestia detin informatii utile pentru persoanele care pleaca peste hotare. Informatia se refera la traiul si munca in Lituania si unde sa caute un loc de munca etc.
- ♦ Faceti aranjamente cu persoanele din propria tara care ar putea oferi referinte. Angajatorul din Lituania ar putea dori sa contacteze aceste persoane.
- ♦ Contactati serviciile locale de securitate sociala si administratia fiscala pentru a va informa cum va afecta plecarea Dvs in Lituania taxele si alocatiile, asigurati-va de obtinerea formularelor adecvate.
- ♦ Angajatorii din Lituania solicita cunostinte bune ale limbii Lituaniene. Dvs trebuie sa analizati daca cunostintele de lituaniana pe care le posedati sunt suficiente. Contactati autoritatile locale din municipiul in care va veti stabili si interesati-va despre cursurile de limba organizate pentru cetatenii straini.

PROCEDURILE DE INREGISTRARE

PERMISUL DE SEDERE

In conformitate cu legislatia Republicii Lituania, cetatenii straini care intentioneaza sa se stabileasca cu traiul temporar sau permanent in Republica Lituania trebuie sa obtina un permis de trai in Republica Lituania.

Urmatoarele permise sunt emise cetatenilor straini care doresc sa se stabileasca in Lituania: permis de sedere temporara si permis de sedere permanenta. Permisul de sedere in Lituania este emis cetatenilor straini indiferent de virsta acestora. Pentru solicitarea permiselor de sedere ale cetatenilor straini cu virsta sub 18 ani se vor ingriji parintii sau tutorii legali ai acestora.

Cetatenii statelor membre UE care intentioneaza sa munceasca sau sa se angajeze in alte activitati legale sau sa traiasca mai mult de 3 din 6 luni in Republica Lituania trebuie sa obtina un permis temporar.

Cetatenii UE pot obtine un permis temporar daca intentioneaza: sa lucreze in Republica Lituania conform unui contract de munca; sa se angajeze in activitati industriale sau comerciale in Republica Lituania; sa presteze sau sa beneficieze de servicii in Republica Lituania; sa traiasca in Republica Lituania avind o sursa legala de venit, sau sa obtina studii in conformitate cu legislatia stabilita la una din institutiile de invatamint inregistrate in Republica Lituania.

Familia cetateanului UE poate obtine un permis temporar daca doreste sa vina si sa se stabileasca in Lituania in aceeasi perioada sau mai tirziu. Pentru obtinerea permisului temporar, cetateanul UE si familia acestuia trebuie sa se adreseze la o reprezentanta diplomatica sau consulat al Republicii Lituania, pe cind strainii aflati deja legal in Lituania se vor adresa Departamentului Migratie. Departamentul Migratie va examina cererea de emitere a permisului temporar cetatenilor UE si familiilor acestora si va decide in conformitate in decurs de o luna. Permisele temporare sunt emise pentru o perioada de pina la 5 ani, cu exceptia studentilor, permisele temporare ale carora sunt emise pentru un an de studii.

Strainilor care sunt cetateni ai UE le va fi emis permisul de sedere permanenta daca acestia au trait legal in Lituania in ultimii 5 ani; daca au un loc de resedinta in Republica Lituania, sau daca au surse legale de venit in Republica Lituania.

ADRESE ELECTRONICE UTILE

Departamentul de Migratie de pe linga Ministerul de Afaceri Interne – www.migracija.lt (informatia detaliata referitor la cetatenie in Republica Lituania, emiterea documentelor personale si documentelor pentru cetatenii straini).

Ministerul Afacerilor Externe – www.urm.lt (informatia consulara)

Serviciile pentru declararea locului de resedinta (www.epaslaugos.lt) (Declaratia electronica a plecarii din Lituania, sosirii in Lituania si schimbarea locului de resedinta).

Informatia cu privire la asistenta juridica garantata de stat www.teisinepagalba.lt.

ASIGURAREA SOCIALA

SISTEMUL DE ASIGURARE SOCIALA DE STAT

Obiectivul cheie al sistemului de asigurari sociale este garantarea venitului asiguratului in cazul incapacitatii de munca datorita bolii, concediului de maternitate, batrinete, handicap, etc. dupa cum este prevazut in Legea despre Asigurarile Sociale de Stat. Sistemul de asigurari sociale este bazat pe principiul platii din veniturile curente. Contributiile angajatului si angajatorului sunt calculate procentual din salariul platit angajatului. Angajatorul trebuie sa plateasca 31% (asigurare sociala pentru fondul de pensii - 23,3%; asigurari sociale pentru imbolnaviri si maternitate - 3,4%; asigurare sociala pentru somaj - 1,1%; asigurare sociala pentru accidente de munca si boli profesionale - 0,2%; asigurare de sanatate - 3%) si angajatul - 3% pentru asigurare sociala si fondul de pensii si 6% pentru asigurarea de sanatate.

ALOCATIA DE SOMAJ

Alocatia de somaj este acordata conform Legii cu privire la asigurarea sociala de somaj. Alocatia de somaj este acordata persoanelor inregistrate ca someri la bursa locala a fortei de munca si pentru care bursa muncii nu a putut oferi locuri de munca corespunzatoare calificarilor si starii de sanatate, sau datorita masurilor active de politici pe piata muncii. Alocatia de somaj este acordata si in cazurile cind:

- Perioada asigurarii de somaj nu este mai mica de 18 luni pe parcursul ultimelor 36 de luni. Alocatia de somaj depinde de salariu;
- Persoana care a fost demisa la initiativa angajatorului fara a avea vreo vina si in situatia in care nu poate influenta lucurile, inclusiv in cazul de faliment al angajatorului;
- Persoana care a satisfacut serviciul militar obligatoriu sau alternativ serviciul de aparare nationala, sau a fost demisa din aceste servicii dupa nu mai putin de jumatate din perioada specificata de serviciu.

Daca perioada de asigurare sociala de somaj nu a fost depasita in ultimile 36 de luni in Lituania, insa somerul a fost angajat intr-un alt stat UE pe parcursul ultimelor 36 de luni si detine un certificat E 301 emis de catre o agentie competenta de ocupare a fortei de munca a unui stat din UE, somerul are dreptul la alocatia de somaj. Somerul poate obtine certificatul formular E 301 pe parcursul sederii in unul din statele UE, in care acesta a muncit legal, fiind asigurat social de somaj, sau la bursa fortei de munca locala prin completarea unui formular de aplicare trimis ulterior institutiei oficiale a unui stat membru UE. La primirea formularului E 301, bursa fortei de munca teritoriala ia in considerare perioadele de munca consumate in Lituania si alte state membre UE in conformitate cu Articolul 67 (EEC) No. 1408/71 si acorda somerilor alocațiile de somaj. Oricum, este necesar ca ultima perioada asigurata sa fie consumata in Lituania; numai dupa aceasta persoana are dreptul la alocatia de somaj, luind in considerare perioadele de asigurare.

Daca persoana careia i s-a acordat alocatia de somaj in Lituania doreste sa caute un loc de munca intr-o alta tara UE, Spatiul Economic European sau Elvetia, potrivit reglementarilor UE de aplicare la schemele de asigurare sociala, alocatia de somaj platita acestei persoane in Lituania poate fi platita temporar daca persoana pleaca in cautarea unui loc de munca peste hotare in cazul in care urmatoarelor conditii sunt satisfacute:

- inaintea plecarii in cautarea unui nou loc de munca in UE, persoana trebuie sa se inregistreze pentru cel putin 4 saptamini ca somer la institutia de ocupare a fortei de

munca din statul membru UE, care i-a platit alocatia de somaj. Oricum, aceasta institutie poate autoriza plecarea persoanei inainte de termen.

- - inaintea plecarii in cautarea unui nou loc de munca in UE, persoana in cautarea locului de munca se va adresa institutiei de ocupare a fortei de munca care-i plateste alocatia de somaj, si care-i va emite un certificat tip E 303 (E 303/1, E 303/2, E 303/3, E 303/4, E 303/5). Certificatul tip E 303 confirma drepturile asupra alocatiei de somaj, specificate prin acte legislative ale statelor member UE emitente de astfel de formulare.
- -somerul trebuie sa se inregistreze ca persoana in cautarea unui loc de munca la o institutie de ocupare a fortei de munca a statului membru unde se va prezenta in termen de sapte zile din data in care inceteaza sa fie disponibil pentru institutia de ocupare a fortei de munca a statului pe care l-a parasit, si trebuie sa depuna certificatul tip E 303;
- -somerul trebuie sa urmeze procedurile de control ale institutiei de ocupare a fortei de munca a statului membru UE in care acesta ajunge in cautarea noului loc de munca;
- -dreptul la alocatia de somaj continua pe o perioada maxim de 3 luni, cu conditia ca durata totala a alocatiei sa nu depaseasca durata perioadei de alocatie asupra careia persoana are dreptul conform legislatiei institutiei de ocupare a fortei de munca;
- -daca persoana in cauza nu reuseste sa gaseasca un loc de munca in termenele specificate anterior, alocatia de somaj trebuie platita doar in statul din care a plecat somerul, cu conditia ca persoana se va intoarce inapoi pina la incetarea perioadei de 3 luni. Daca somerul se intoarce dupa expirarea celor 3 luni, pierde toate drepturile asupra alocatiei de somaj;
- -dreptul de export al alocatiei de somaj pina la 3 luni este garantat o singura data in perioada dintre doua angajari.

PENSIILE

Asigurarea de stat pentru pensii este tipul principal de asigurare sociala apentru persoanele in virsta. Urmatoarele persoane au dreptul la pensie: persoanele care au atins virsta de pensionare (pentru barbati - 62 ani si 6 luni, iar pentru femei – 60 ani) si care au o perioada minima de 15 ani de asigurare sociala de stat pentru pensie, stabilita pentru pensionarea conform virstei.

Toate persoanele care platesc contributiile pentru asigurarea sociala de pensie completa si care nu au atins virsta de pensionare, pot opta pentru transferarea unei parti din contributiile fondurilor de pensii de acumulare pentru pensia suplimentara. La infiintarea fondurilor private de pensii de acumulare a unei parti din contributiile asigurarii sociale de stat, fiecare persoana poate acumula o parte din contributiile pentru pensionarea sa cu un fond de pensii privat ales independent. Sistemul de acumulare a pensiei este o noua oportunitate pentru fiecare persoana care plateste contributiile de asigurare sociala pentru acumularea fondurilor pentru propria pensie fara a plati contributiile suplimentare.

ALOCATIA DE BOALA

Persoanele care au asigurare sociala de boala si maternitate sunt pasibile de alocatia de boala.

Alocatia este acordata daca:

- ◆ Incapacitatea temporara de munca este cauzata de:
 - Boli sau leziuni, cu exceptia cazurilor acordarii alocatiei de boala pentru accidente la munca sau boli profesionale recunoscute ca evenimente asigurate;
 - Focar si epidemie de boli contagioase;
 - Ingrijirea copilului daca modul pentru oprirea raspindirii infectiei este impus in facilitatile de ingrijire a copilului;
 - Boala unui membru al familiei care necesita ingrijire;
 - Tratament la protezare si/sau ortopedic care rezulta in pierderea unei parti din veniturile obtinute la serviciu;
- ◆ Inaintea zilei in care s-a stabilit incapacitatea temporara de munca, asiguratul are perioada de asigurare sociala de boala si maternitate de cel putin trei luni intr-o perioada de 12 luni sau 6 luni in ultimele 24 de luni.

Alocatia de boala pentru primele 2 zile calendaristice de boala care se suprapun cu programul de lucru al unui angajat (cu exceptia alocatiei de ingrijire a unui membru al familiei) este acoperita de catre angajator. Alocatia de boala acoperita de catre angajator nu poate fi mai mica de 80% si mai mare de 100% decit media salariului beneficiarului calculata conform procedurii stabilite de catre Guvern.

De la a 3-ea pina la a 7-ea zi, alocatia de boala reprezinta 40% , iar dupa a 7-ea zi alocatia de boala este de 80% din salariul rambursabil si este platita din Fondul Bugetar prntru Asigurari Sociale de Stat.

Indemnizatia de boala pentru persoana care ingrijeste un membru bolnav al familiei sau supravegheaza un copil reprezinta 85% din salariul beneficiarului.

ADRESE ELECTRONICE UTILE

Consiliul de asigurari sociale de stat al Republicii Lituania de pe linga Ministerul Muncii si Securitatii Sociale – www.sodra.lt

Ministerul Muncii si Securitatii Sociale al Republicii Lituania – www.socmin.lt

CONTRACTUL DE MUNCA

Contractul de munca reprezinta un accord dintre angajat si angajator prin care angajatul se angajeaza sa munceasca conform unei profesii, specialitati, calificari sau sa preia anumite abligatii in conformitate cu reglementarile de munca stabilite la locul de munca, prin care angajatorul se obliga sa ofere angajatului munca specificata in contract, sa plateasca salariul agreat si sa asigure conditiile de munca dupa cum sunt prevazute de legislatia muncii, alte acte de reglementare, acorduri colective si acordul dintre parti.

Partile trebuie sa cada de accord asupra conditiilor esentiale ale contractului de munca: locul de munca al angajatului (companie, locatie, organizatie, subdiviziune structurala, etc.), sarcinile de munca, ex. pentru o munca de o anumita profesie, specialitate, calificari, sau obligatii specifice.

In fiecare contract de munca, partile trebuie sa cada de accord asupra conditiilor de remunerare pentru munca prestata (sistemul de remunerare pentru munca, salariu, procedura de plata, etc.).

Alte conditii ale contractului de munca pot fi stabilite prin accord intre parti cu exceptia cazului in care legislatia muncii si alte acte de reglementare sau acorduri colective interzic acest lucru.

Contractul de munca trebuie incheiat in scris conform modelului cadru. Contractul de munca trebuie semnat in doua exemplare. Contractul de munca trebuie semnat de catre angajator, sau o persoana autorizata a acestuia, si de catre angajat. Un exemplar semnat al contractului de munca ii revine angajatului, iar al doilea este pastrat de catre angajator.

Perioada de proba nu trebuie sa depaseasca 3 luni. In vederea evaluarii compatibilitatii angajatului cu sarcinile de munca, perioade de proba sunt prevazute mai indelungate, dar nu vor depasi 6 luni. Perioadele de proba indelungate se pot aplica in cazurile prevazute de catre legislatie.

Contractul de munca poate fi:

- 1) pe o perioada nedefinita;
- 2) pe o perioada determinata, temporar, sezonier;
- 3) pentru o munca suplimentara, loc de munca secundar;
- 4) cu angajare la domiciliu;
- 5) pentru furnizarea de servicii;
- 6) altele.

CONCEDIUL ANUAL

Concediul minim anual este de 28 de zile calendaristice.

Concediul anual de 35 de zile calendaristice se acorda:

- 1) angajatilor sub virsta de 18 ani;
- 2) anagajatilor mono-parentali care cresc un copil pina acesta atinge virsta de 14 ani sau care cresc un copil cu dizabilitati pina acesta atinge virsta de 16 ani;
- 3) persoane cu handicap;
- 4) alte categorii de persoane prevazute in legislatie.

CONCEDIUL ANUAL EXTINS

Concediul anual extins pina la 58 de zile calendaristice este acordat anumitor categorii de angajati a caror activitate implica o mai intensa solicitare nervoasa, emotionala si intelectuala, risc profesional, de asemenea angajatilor care activeaza in conditii de munca specifice. Guvernul trebuie sa aprobe o lista de categorii de angajati care sunt in drept de concediu extins si trebuie sa defineasca durata specifica a concediului extins pentru fiecare categorie de angajati.

CONCEDIUL ANUAL SUPLIMENTAR

1. Concediul anual suplimentar poate fi acordat:

- 1) angajatilor care activeaza in conditii de munca care nu sunt in conformitate cu conditiile normale de munca;
- 2) pentru activitate neintrerupta de durata la acelasi loc de munca;
- 3) pentru un anumit fel de munca.

La solicitarea angajatului, concediul anual poate fi luat pe etape. O etapa a concediului anual nu poate fi mai mica de 14 zile calendaristice.

IMPOZITAREA

IMPOZITAREA REZIDENTILOR PERMANENTI IN LITUANIA

Procedura de calcul, de declaratie si de plata a taxei pe venit personale (in continuare – TVP) este reglementata de catre Legea Republicii Lituania cu privire la taxa pe veniturile personale care a intrat in vigoare la 1 ianuarie 2003.

In scopul platii si declararii venitului personal, rezident in Lituania este persoana care satisface cel putin un criteriu:

- ◆ Persoana a carei loc de resedinta permanenta pe intreaga perioada a anului calendaristic este Lituania;
- ◆ Persoana al carei loc de interes personal, social sau economic este mai degraba in Lituania decat intr-o tara straina pe intreaga perioada a anului calendaristic;
- ◆ Persoana care este prezenta in Lituania pentru o perioada sau perioade cumulative de 183 de zile sau mai mult in decursul unui an calendaristic;
- ◆ Persoana care este prezenta in Lituania pe o perioada de 280 zile sau mai mult pe parcursul anilor calendaristici succesivi si care a stat in Lituania pentru o perioada sau perioade cumulative de 90 zile sau mai mult in oricare dintre aceste perioade (in asa caz persoana este considerata a fi resident al Lituaniei pentru ambii ani de prezenta in Lituania).

Impozitul pe venit de **15%** este aplicabil tuturor veniturilor, cu exceptia venitului de la profitul distribuit si venitului non-impozitabil.

Impozitul pe venit de **20%** este aplicabil veniturilor din profituri distribuite.

Veniturile din activitatile prestate conform certificatului de afaceri sunt supuse unei sume fixe de impozitare pe venit stabilita de consiliile municipale.

In scopul calcularii venitului impozabil, urmatoarele elemente sunt deduse din venit:

- 1) Venitul neimpozabil;
- 2) Venitul din activitatile prestate conform certificatului de afaceri;
- 3) Deducerile permise derivate din activitatile individuale;
- 4) Pretul de achizitie a unei proprietati alta decat cea folosita in scop de activitati individuale, care a fost vinduta sau altfel transferata in proprietate in perioada de impozitare, de asemenea cheltuielile suportate de vnzarea sau alt transfer in proprietate a proprietatii mentionate;
- 5) Suma scutita de taxe din venit si suma scutirii aditionale de impozit pe venit, in scopul calculului venitului impozitabil lunar pentru perioada de impozitare;
- 6) Cheltuielile specifice suportate de un rezident al Lituaniei (contributiile la asigurarea de viata, contributiile la pensie, plata studiilor).

Conform prevederilor Legii cu privire la impozitul pe venitul personal, conform procedurii de plata a impozitelor, venitul personal este divizat in doua clase: A si B.

Venitul clasei A cuprinde venitul din care se calculeaza si se plateste la buget impozitul pe venit de catre persoanele care platesc din venituri, spre exemplu veniturile ocazionale la relatiile de angajare sau relatiile care corespund in esenta relatiilor de angajare, venitul din activitatile de prestari sportive, dobinzi, venitul din activitati artistice, venitul din chiria proprietatii, etc.

Veniturile clasei B cuprind veniturile din care se calculeaza impozitul platit la buget si declarat de catre o persoana sau o persoana autorizata de aceasta, spre exemplu, cistiguri de la mize si loterii, orice venit primit de la o entitate dintr-o tara straina (nu printr-o stabilire permanenta) cu resedinta peste hotare, si de la persoanele din statele straine (nu printr-o baza fixa), veniturile de la un rezident al Lituaniei (cu exceptia veniturilor ocazionale la relatiile de angajare sau relatiile corespunzatoare in esenta relatiilor de angajare, veniturile din activitati sportive, activitati de executare, dobinzi), venitul din vnzare sau alt transfer in proprietate folosit in scopul activitatilor individuale, venitul din vnzare sau alt transfer in proprietate a bunurilor mobile si unde acest tip de proprietate se inregistreaza legal in actele legislative ale Republicii Lituania (e.g. un automobil) si unde este (sau trebuie sa fie)

inregistrat in Lituania, si de asemenea din vnzare sau alt transfer in proprietate a bunurilor fixe (ex.cladiri, terenuri) aflate in Lituania, venitul din activitati individuale (cu exceptia veniturilor din sport si veniturile din activitatile individuale din vnzare sau transferul in proprietate a padurii nedefrisate, lemn, fier vechi, etc.).

DECLARATIA PE VENIT

Rezidentul Lituaniei care pe parcursul perioadei de impozitare a inregistrat venituri atribuite in conformitate cu procedura de plata a impozitelor pentru ambele clase A si B trebuie, dupa expirarea perioadei de impozitare si inainte de 1 mai al anului calendaristic urmator acelei perioade de impozitare, fie individual sau printr-o persoana autorizata sa depuna impozitul pe venit annual la administratia fiscal pentru perioada anterioara de impozitare si sa declare toate veniturile inregistrate pe durata anterioara de impozitare si impozitul pe venit calculat respectiv acestui venit.

Rezidentii Lituaniei pot aloci o parte din impozitul pe venit (pina la 2%) din venitul primit pe parcursul perioadei de impozitare (an calendaristic) entitatii din Lituania care este in drept sa primeasca sustinere conform Legii Republicii Lituania cu privire la Caritate si Sponsorizare.

SCUTIREA DE TAXE

Toti rezidentii permanenti ai Lituaniei pot reduce venitul taxabil printr-o scutire anuala de taxe, suma aplicabila unui an calendaristic. Suplimentar, pot fi recuperate o parte din cheltuieli, ex. contributiile pentru asigurarea de viata, contributiile pentru pensii, cheltuielile cu instruire profesionala, studii (cu conditia ca primele studii superioare/calificari au fost dobandite), de asemenea si pentru primele studii postuniversitare si doctorat.

Incepind cu 1 ianuarie 2009, venitul de baza scutit de impozite pentru rezidentii Lituaniei este aplicabil veniturilor ocazionale la relatiile de angajare sau relatii corespunzatoare in esenta relatiilor de angajare. Venitul de baza scutit de impozite depinde de valoare venutului. Cu cit e mai mic venitul cu atit mai mare este valoarea scutita de impozite.

O valoare aditionala scutita de taxe (numita in continuare "ATEA"), este in suma de 100 LTL pe luna pentru un copil (copil adoptat) si 200 pentru doi sau fiecare copil care urmeaza (copii adoptati).

ATEA, este aplicabila parintilor sau parintilor adoptivi (rezidenti ai Lituaniei) cu copii (copii adoptati) sub 18 ani si mai in virsta, daca acestia isi fac studiile cu frecventa la zi in scolile de educatie generala, pentru fiecare copil (copil adoptat). In perioada de impozitare, ATEA este aplicabila la locul primirii venutului ocazional la relatiile de angajare sau relatiile corespunzatoare in esenta relatiilor de angajare carora li se aplica TEA prin divizarea egala a intregii valori ATEA intre parinti (parinti adoptivi).

CONTRIBUTIILE LA ASIGURAREA DE STAT OBLIGATORIE

Persoanele carora li se plateste salariul (inclusiv politicienii, functionarii publici, judecatorii etc..) achita lunar 6% pentru contributiile de asigurare de sanatate obligatorie din salariu inainte de impozitare. Alte 3% sunt platite de catre angajator din cistigul brut al angajatului pentru contributi la asigurarea de sanatate obligatorie.

Informatie si consultari gratuite cu privire la taxe sunt oferite de catre Departamentul Fiscal de Informare, Inspectoratului Fiscal de Stat de pe linga Ministerul de Finante al

Republicii Lituania la **numarul de telefon scurt 1882**. Mai multa informatie utila este disponibila pe pagina web: www.vmi.lt.

SISTEMUL EDUCATIONAL

RECUNOASTEREA CALIFICARILOR

O persoana poate intimpina obstacole la munca sau studiile intr-o tara straina, ex. calificările persoanei pot sa nu fie recunoscute drept adecvate pentru o anumita profesie, activitate sau program de studii. Aceasta se poate intimpla din cauza unui numar vast de diferente si schimbari constante in sistemul educational si de calificari in diferite tari.

In scopul asigurarii transparentei si corectitudinii recunoasterii calificarilor la nivel national si international, o procedura flexibila de recunoastere, care cuprinde toate nivelele de educatie (secundar, profesional, superior si continuu, etc.), este implementata in prezent. Aceste proceduri sunt preconizate sa ofere mai multe posibilitati pentru utilizarea calificarilor, abilitatilor si deprinderilor dobindite pe durata muncii intr-o tara straina.

Centrul Lituanian de Evaluare a Calitatii in Invatamintul Superior participa la introducerea si implementarea acestor proceduri in calitatea sa de institutie cu scopul evaluarii calificarilor in invatamintul secundar si superior, calificari care au fost obtinute peste hotare. Suplimentar, informatia despre sistemul lituanian de evaluare si recunoastere este oferita, la fel si despre sistemul educational lituanian si sistemul educational de peste hotare.

Persoanele care si-au facut studiile generale peste hotare si sunt dispuse sa studieze la institutiile de invatamint superior sunt obligate sa contacteze Centrul Lituanian de Evaluare a Calitatii in Invatamintul Superior (Suvalki(St. 1, LT-03106, Vilnius, pagina web www.skvc.lt) si sa depuna certificatele autorizate la notar care sa confirme realizarile educationale. In conformitate cu cotele si procedurile stabilite de catre Ministerul Educatiei si Stiintei, persoanele care si-au facut studiile peste hotare sunt admise la programele de studii din institutiile de invatamint superior din Lituania, programe total sau partial finantate din bugetul de stat al Lituaniei.

In cele ce urmeaza sunt prezentate paginile web ale institutiilor/ universitatilor principale din Lituania: www.vu.lt; www.vgtu.lt; www.mruni.lt; www.vdu.lt; www.ktu.lt; www.kmu.lt; www.vpu.lt; www.ku.lt; www.vda.lt; www.lka.lt si altele.

Calitatea invatamintului superior din Lituania este evaluata de catre Centrul Lituanian de Evaluare a Calitatii si recunoscuta de catre Ministerul Educatiei si Stiintei. Informatia in ceea ce priveste acordarea diplomelor pentru titlurile academice obtinute in afara tarii (titlul de doctor sau habilitatul)

Copiile diplomelor de doctorat sunt disponibile pe pagina web a Ministerului Educatiei si Stiintei: <http://www.smm.lt/smt/amdp/index.htm>.

CRESE, GRADINITE SI SCOLI

Procedura de admitere este stabilita de catre fondatorul institutiei (municipalitatea sau un alt fondator, in cazul in care gradinita nu este proprietate a statului). Prevederea principala la admiterea copiilor este ca institutia prescolara sa se afle pe cit de aproape posibil de locul de resedinta a copilului.

Ce trebuie sa faca parintii pentru ca copii sa mearga la gradinita? In primul rind, ei trebuie sa scrie o scrisoare de aplicare in atentia conducatorului institutiei prescolare. Unele municipii au aprobat o procedura de admitere a copiilor in institutiile prescolare si grupurile de educatie non-formala. In acest caz, scrisorile de aplicare nu sunt inregistrate in institutiile de invatamint prescolar, dar la subdiviziunile pentru educatie de pe linga administratia municipala.

Cuantumul taxei pentru supraveghere si grija fata de copil intr-o institutie prescolara (gradinita) este stabilita de catre fondator (municipalitate). Taxa de obicei consta in suma alocata pentru nutritie si materiale educationale.

Aceasta taxa este redusa cu 50% pentru familiile numeroase (care au trei sau mai multi copii) si pentru familiile in care unul dintre parinti este elev sau student (student cu frecventa la zi intr-o institutie de invatamint), sau satisface serviciul militar, sau familii monoparentale. Fondatorul gradinitei (consiliul municipal) este in drept sa stabileasca si alte taxe pentru ingrijirea copiilor care frecventeaza institutiile prescolare.

INVATAMINTUL GENERAL

Invatamintul general cuprinde invatamintul de baza (4 ani), invatamintul primar (6 ani) si invatamintul secundar (2 ani). Copii sunt admisi la prima forma de invatamint la virsta de 7 ani. La solicitarea parintilor, copilul poate fi admis cu un an inainte, doar in cazul in care copilul este suficient de matur sa inceapa scoala.

Dupa terminarea programului de invatamint primar si obtinerea educatiei primare care este obligatorie in Lituania, studentii isi pot continua studiile conform programelor invatamintului secundar sau profesional.

Invatamintul secundar este organizat in conformitate cu Descrierea Programului Educational Secundar. Esenta Descrierii consta in faptul ca un student, cu ajutorul unui consilier de orientare intocmeste un plan individual de educatie in conformitate cu care studentul va studia in urmatoorii 2 ani. Studentii frecventeaza cursurile obligatorii si selecteaza cursuri aditionale alternative lista carora este oferita de catre profesor.

Descrierea Programului Invatamintului Secundar este disponibila pe pagina web a Ministerului Educatiei si Stiintei la compartimentul *Educatie* si sub-compartimentul *Invatamint General*.

INVATAMINTUL SUPERIOR

Persoanele care au absolvit institutia de invatamint general in afara tarii si doresc sa intre la o institutie superioara de invatamint trebuie sa se adreseze la Centrul Lituanian de Evaluare a Calitatii si sa depuna documentele legalizate de notar care sa confirme nivelul de studii obtinut. In conformitate cu cotele si procedurile stabilite de catre Ministerul Educatiei si Stiintei, persoanele care si-au facut studiile peste hotare sunt acceptate sa studieze in institutiile de invatamint superior din Lituania care sunt partial sau total finantate din bugetul de stat al Lituaniei.

Exista doua tipuri de invatamint superior: studii non-universitare (instruiri pentru anumite locuri de munca, de obicei oferite de catre colegii) si studii universitare (oferite de universitati).

Absolventii colegiilor pot continua studiile la universitate si masterat dupa frecventarea cursurilor aditionale si programelor de instruire profesionale (durata carora este stabilita de catre fiecare universitate in parte). Studiile non-universitare sunt programele care au un singur grad si care dureaza 3-4 ani. Absolventilor studiilor non-universitare li se acorda diplome de studii superioare care certifica ca persoana in cauza a atins un nivel specific de invatamint superior, grad profesional de Bacalaureat si alte calificari.

Studiile universitare au 3 nivele: primul nivel – studii universitare, nivelul doi – studii de masterat si studii profesionale specializate, nivelul trei – rezidentiat, doctorat si cursuri de master in arte. Studiile universitare pot fi integrate, primul si al doilea nivel integrate impreuna.

SUPPORT FINANCIAR PENTRU STUDENTI

Studentii pot primi burse si imprumuturi. Orfanii si persoanele cu handicap beneficiaza de o sustinere financiara aditionala. Suplimentar, cetatenii Republicii Lituania se pot bucura de credit personal pentru studenti sau parintii acestora si rambursarea unei parti din suma platita pentru studii.

Studentii de la toate nivelele de studii, ex. universitare, postuniversitare si studii integrate sunt pasibili de imprumuturi de stat pentru acoperirea costurilor de studii, daca acestea n-au fost acoperite din fondurile de stat, si imprumuturi pentru acoperirea cheltuielilor de trai. Imprumuturile sunt acordate de catre Fondul de Stat pentru Stiinta si Studii.

Mai multa informatie este disponibila pe site-ul Ministerului Educatiei si Stiintei www.smm.lt la compartimentul *Studii, Stiinta si Tehnologie* si pe site-ul Fondului Lituanian de Stat pentru Stiinta si Educatie www.vmsfondas.lt

VIATA IN LITUANIA

CAZAREA

Apartamentele/ casele pentru inchiriat sunt de obicei publicate in ziarele locale si nationale, e.g. "Alio reklama". De asemenea, persoana poate face publicitate locuintei in mod individual. Ziarele cele mai populare publica anunturile pe site-uri web, spre exemplu, "Alio reklama" - www.alioreklama.lt.

Agentiile imobiliare pot fi de ajutor la inchirierea sau cumpararea unui apartament sau a unei case. Toate agentiile imobiliare pot fi gasite in paginile aurii sau pe internet. Majoritatea agentiilor imobiliare au propriile site-uri web pe care le puteti gasi in internet la: www.imones.lt.

Costurile cu inchirierea unei locuinte pot varia considerabil. Cele mai mari preturi sunt inregistrate in Vilnius, Kaunas si Klaipeda.

Agentiile imobiliare isi rezerva un comision din pret. Inainte de a cumpara o proprietate, trebuie sa verificati daca exista restrictii asupra proprietatii. Astfel de restrictii sunt inregistrate in Registrul de Stat.

CUMPARATURILE

Cumparaturile pot fi facute in magazinele private, deschise intre orele 8:00-18:00; in supermarketuri si hipermarketuri care sunt deschise intre orele 7:00- 21:00, sau chiar non-stop (unele hipermarketuri).

TRANSPORTUL

Oportunitatile de transport si logistica in Lituania sunt printre cele mai bune in Europa. Unele se datoreaza locatiei baltice; altele fiind rezultatul dezvoltarii din secolul XX si crearii infrastructurii destinate satisfacerii nevoilor imperiului care cuprindea intregul continent.

Porturi. Cel mai important port maritim al Lituaniei este Portul Klaipeda (www.portofklaipeda.lt) care are mai multe avantaje in transportul de marfuri comparativ cu alte porturi din regiune: nu este acoperit cu gheata anul imperejur; are patru benzi de traseu la standarde europene spre Vilnius si conexiune feroviara spre est si Moscova; si ofera o ruta de transport rapid spre Rusia dinspre Vest, in comparatie cu transportul terestru prin Polonia, evitind transportul feroviar inainte de a intra in Polonia si blocajele la traversarea hotarului. Chiar si avind aceasta pozitionare favorabila, portul necesita o imbunatatire a infrastructurii curente pentru a ramine competitiv in viitor.

Drumurile. Reteaua de drumuri din Lituania este compusa din 69,067 km. Dimensiunea si disponibilitatea retelei de drumuri este buna, insa calitatea lasa de dorit. Guvernul Lituaniei poseda si mentine 21,335 km de drumuri. 376 km de autostrada de standard European deserveste rutele de inalta intensitate Vilnius-Kaunas-Klaipeda si Vilnius-Panevezys.

Calea ferata. Reteaua de transport feroviara a Lituaniei contine 1775.3 km cu 557 km cale ferata dubla. Calea ferata principala este situata pe ruta Rusia-Kaliningrad – Coridor IX –Klaipeda – Kaunas – Belarus. Prezentul sector feroviar este mai degraba inapoiat din punct de vedere tehnic, economic, tehnologic si organizatoric comparativ cu sistemul feroviar interactiv si modern al tarilor Uniunii Europene. Mai multa informatie despre sistemul feroviar al Lituaniei poate fi accesata la adresa web: www.litrail.lt.

Aviatic. Lituania are un surplus de aeroporturi. Exista aeroport in Vilnius (www.vilnius-airport.lt), Kaunas (www.kaunasair.lt), Siauliai (www.siauliai-airport.com) si Palanga (www.palanga-airport.lt), plus mai multe aeroporturi mai mici, initial proiectate in scop militar. Managementul structurii aeronautice ramine in sectorul public.

Transportul urban. In Vilnius si Kaunas, autobuzele si troleibuzele sunt mijlocul principal de transport urban. Suplimentar, exista companii private de transport cu autobuzele licentiate de catre municipalitate pentru prestarea serviciilor atat in regiunile urbane cit si in afara acestora unde transportul public nu este suficient sau nu exista.

ADRESE ELECTRONICE UTILE

Ministerul Transporturilor si Comunicatiilor al Republicii Lituania www.transp.lt

VIATA CULTURALA SI SOCIALA

Descoperirile arheologice atesta ca cultura lituaniana pagina a fost parte a culturii commune a triburilor baltice. Lituania se poate mindri cu o multitudine de dealuri fortificate, care au avut construite pe virfuri structuri de lemn pentru aparare. Aceste dealuri fortificate, impletite cu legende despre conace subterane si fintini fara fund, au devenit parte integranta a peisajului Lituanian.

Teatrul este o arta prioritara in Lituania. Originile teatrului lituanian dateaza cu multi ani in urma. Spectacolele teatrale se jucau in hambare, curtile fermierilor si chiar in biserici. Inclinatia pentru simbolism si spectacole teatrale ramine de actualitate si astazi.

Lituania are un numar mare de directori de teatru, actori, profesioniști excelenți și grupuri de amatori de teatru care string un public larg nu doar în Lituania dar și în alte țări. Teatrele din Lituania au câștigat recunoșterea internațională, serviciile directorilor talentați fiind solicitate de teatrele principale ale lumii.

Lituania găzduiește numeroase festivaluri etnografice pe parcursul întregului an. Martia de Ramas Bun este ziua de petrecere a iernii și întâmpinării primăverii. Imediat după aceasta, Tîrgul Kaziukas umple pietile și strazile cu o varietate nelimitată de bunuri artizanale produse local, inclusiv vestimentație din în, ceramică, articole din lemn și metal. O sărbătoare de duminică este cea în care se obișnuiește daruirea buchetelor “palmier” (asa numite ‘verbos’) confecționate din flori și ierburi colorate uscate. Noaptea Sfîntului Ioan este sărbătorita pe 24 iunie, cea mai scurtă noapte a anului.

Sărbătorile naționale lituaniene sunt Anul Nou (1 ianuarie), Ziua Independenței (16 Februarie), Redobîndirea Independenței (11 martie), Pastele, Ziua Muncii (1 mai), Ziua Mamei (prima duminică din mai), Noaptea sfîntului Ioan (24 iunie), Incoronarea Mindaugas, Regele Lituaniei (6 iulie), Assumption (15 august), Ziua tuturor sfîntilor (1 noiembrie), Crăciunul (25–26 decembrie).

ADRESE ELECTRONICE UTILE

Centrul de Evaluare a Calitatii în Învățămîntul Superior –

www.skvc.lt.

Ministerul Educației și Științei – www.smm.lt.

Fondul Lituanian de Stat pentru Cercetari si Stiinta – www.vmsfondas.lt.

Centrul Lituanian de Cultura Folclorica – www.llkc.lt.

Departamentul de Turism, Ministerul Economiei – www.tourism.lt.

Ministerul Culturii – www.lrkm.lt.

Informatie despre muzeele din Lituania – www.muziejai.lt.

SCURT VOCABULAR LITUANIAN - ENGLEZ

Lituanian Englez

Sveiki	Buna
Labas rytas	Buna dimineata/ziua
Labas vakaras	Buna seara
Sudie	Larevedere
Taip/Ne	Da/Nu
Prašau/dėkoju	Va rog/Multumesc
Prašau	Cu placere
Atsiprašau	Ma scuzati
Mano vardas yra	Numele meu este...
Koks Jūsų vardas?	Cum va numiti?